

Ljubljana, 5. maj 2025

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE
mag. Urška Klakočar Zupančič, predsednica

Na podlagi 88. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90, 97, 99, 75/16 – UZ70a in 92/21 – UZ62a), 19. člena Zakona o poslancih (Uradni list RS, št. 112/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 39/11 in 48/12, 17/22 in 95/24) in 114. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13, 38/17 in 46/20, 105/21 – odl. US, 111/21 in 58/23 in 35/24) vlagamo spodaj podpisani poslanke in poslanci

**PREDLOG ZAKONA O PRENEHANJU VELJAVNOSTI ZAKONA O IZJEMNEM
PRIZNANJU IN ODMERI STAROSTNE POKOJNINE OSEBAM, KI IMAJO POSEBNE
ZASLUGE,**

ki vam ga pošiljamo v obravnavo in sprejem po rednem postopku na podlagi 114. in 115. člena Poslovnika državnega zbora.

Pri obravnavi predloga zakona v Državnem zboru Republike Slovenije in pri delu njegovih teles bo v imenu predlagatelja sodeloval poslanec Andrej Hoivik.

Prilogi:

- Predlog zakona o prenehanju veljavnosti Zakona o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge.
- Podpisi poslancev:
 - o Jelka Godec
 - o Anja Bah Žibert
 - o Franc Breznik
 - o Zvonko Černač

- mag. Karmen Furman
- Rado Gladek
- Alenka Helbl
- Andrej Hoivik
- Janez (Ivan) Janša
- Jožef Jelen
- Alenka Jeraj
- Franci Kepa
- Andrej Kosi
- Danijel Krivec
- Jožef Lenart
- Suzana Lep Šimenko
- Tomaž Lisec
- Žan Mahnič
- Zoran Mojškerc
- Bojan Podkrajšek
- Andrej Poglajen
- Franc Rosec
- Anton Šturbej
- Jože Tanko

ZAKON O PRENEHANJU VELJAVNOSTI ZAKONA O IZJEMNEM PRIZNANJU IN ODMERI STAROSTNE POKOJNINE OSEBAM, KI IMAJO POSEBNE ZASLUGE

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Zakon o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge (ZIPO), sprejet leta 1974, omogoča dodeljevanje starostnih pokojnin posameznikom, ocenjenim kot posebej zaslužnim za državo, brez jasno opredeljenih in preverljivih kriterijev. Takšna ureditev pomeni sistemski odmik od temeljnega načela pokojninske zakonodaje, ki temelji na dolžini zavarovalne dobe in višini vplačanih prispevkov.

V sodobni demokratični in socialni državi, ki temelji na enakosti pred zakonom, je tovrstna zakonska ureditev nesprejemljiva.

V času, ko se soočamo s pritiski na vzdržnost pokojninskega sistema, starajočo se populacijo in prenizkimi pokojninami velike večine upokojencev, je nujno odpraviti vsakršne neupravičene privilegije, kar ta zakon trenutno omogoča.

Vladajoča koalicija je sprejela nov Zakon o dodatku k pokojnini za izjemne dosežke na področju umetnosti (ZDPIDU), ki teh privilegijev ne ukinja, pač pa jih celo širi. Preko 47.000 volivk in volivcev je vložilo zahtevo za razpis naknadnega zakonodajnega referenduma glede tega zakona, ki bo v nedeljo, 11. maja 2025. ZDPIDU predvideva dodeljevanje dodatkov k pokojninam posameznikom, ki so prejeli določena priznanja ali nagrade na področju umetnosti, ne glede na dejansko višino njihovih vplačanih prispevkov v pokojninski sistem. To pomeni, da bi se iz javnih proračunskih sredstev financirali dodatki osebam, ki niso nujno prispevale sorazmerno v pokojninsko blagajno, kar je v nasprotju z načelom pravičnosti in enakosti pred zakonom. Poleg tega zakon širi nabor upravičencev, saj vključuje prejemnike različnih nagrad in odlikovanj, kar povečuje možnost subjektivnih interpretacij in političnih vplivov pri dodeljevanju teh dodatkov. S tem se ustvarja nevarnost zlorab in netransparentnega razdeljevanja javnih sredstev.

V primeru, da se bo večina volivcev v nedeljo, 11. maja 2025 izrekla proti Zakonu o dodatku k pokojnini za izjemne dosežke na področju umetnosti (ZDPIDU), je na podlagi jasno izražene volje ljudstva potrebno tudi Zakon o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge (ZIPO), nemudoma razveljaviti.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Cilj tega predloga zakona je odpraviti sistemsko nepravičnost, ki jo predstavlja Zakon o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge (ZIPO), sprejet leta 1974. Ta zakon omogoča dodeljevanje starostnih pokojnin posameznikom na podlagi subjektivnih ocen posebnih zaslug, brez jasno opredeljenih in preverljivih kriterijev, kar pomeni odklik od temeljnega načela pokojninske zakonodaje, ki temelji na dolžini zavarovalne dobe in višini vplačanih prispevkov.

2.2 Načela

Predlog zakona upošteva naslednja načela:

- načelo enakosti pred zakonom;
- načelo pravičnosti;
- načelo finančne vzdržnosti.

2.3 Poglavitne rešitve

Poglavitna rešitev predloga zakona je prenehanje veljavnosti Zakona o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge (ZIPO).

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona ima pozitivne finančne posledice za državni proračun in druga javna finančna sredstva, saj se z uveljavitvijo ukinja možnost nadaljnjega podeljevanja starostnih pokojnin po Zakonu o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge, in s tem preprečuje nove finančne obveznosti iz naslova teh pokojnin.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Predlog zakona določa prenehanje veljavnosti Zakona o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge, zato sredstva za izvajanje niso predvidena oziroma potrebna.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

5.1 Prilagojenost predlagane ureditve pravu Evropske unije

Predlog zakona ni predmet usklajevanja s pravnim redom Evropske unije.

5.2. Francija

Francoski pokojninski sistem temelji na prispevkih in dolžini delovne dobe. Izjeme so redke in določene v posebni zakonodaji za nacionalne heroje ali žrtve vojne, vedno pod strogim nadzorom javnosti in v okviru transparentnih postopkov.

5.3 Nemčija

Nemški sistem ne pozna posebnega zakona o priznanju pokojnin za »posebne zasluge«. Pokojnine se določajo na podlagi zavarovalne dobe in vplačanih prispevkov. Obstajajo sicer državne nagrade, a ne vplivajo na višino pokojnine.

5. 4 Avstrija

Tudi Avstrija ne pozna podobne ureditve. V izjemnih primerih lahko predsednik republike podeli posebna priznanja, vendar to ne vključuje pokojninskih ugodnosti. Vse pokojnine se določajo izključno na podlagi pokojninskega zavarovanja.

6. DRUGE POSLEDICE, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

Sprejem zakona bo prispeval k večji preglednosti in pravičnosti v pokojninskem sistemu. Hkrati bo okrepil zaupanje državljanov v enakopravno obravnavo vseh državljanek in državljanov brez privilegijev.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati Zakon o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge (Uradni list SRS, št. 18/74, Uradni list RS, št. 14/90 in 34/17 – ZDPIDŠ).

2. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV ČLENOV

K 1. členu

Predlagani člen določa, da preneha veljati Zakon o izjemnem priznanju in odmeri pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge (ZIPO). Razlog za razveljavitev tega zakona je njegova vsebinska neskladnost z načeli sodobne pokojninske zakonodaje, ki temelji na dolžini zavarovalne dobe in višini vplačanih prispevkov.

S prenehanjem veljavnosti zakona se preprečuje nadaljnje dodeljevanje tovrstnih pokojnin in vzpostavlja pravni red, ki temelji na transparentnosti, poštenosti in vzdržnosti pokojninskega sistema. To je še posebej pomembno v času demografskih izzivov in pritiska na javne finance.

K 2. členu

Člen določa, da zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

|
|